

Шапошник Богдан Володимирович,
аспірант, Харківський національний
університет радіоелектроніки
Худяков Денис Леонідович,
аспірант, Харківський національний
університет радіоелектроніки

Shaposhnyk Bohdan, Graduate Student,
Kharkiv National University of Radio Electronics,
<https://orcid.org/0000-0001-5439-906X>
Khudiakov Denys, Graduate Student,
Kharkiv National University of Radio Electronics,
<https://orcid.org/0009-0006-1831-1941>

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ

MECHANISM FOR ENSURING THE ECONOMIC SECURITY OF ENTERPRISES DURING THE IMPLEMENTATION OF INVESTMENT PROJECTS

Шапошник Б. В., Худяков Д. Л. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємств під час реалізації інвестиційних проєктів. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том 8. № 3. С. 165 – 170.

Shaposhnyk B, Khudiakov D. Mechanism for ensuring the economic security of enterprises during the implementation of investment projects. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2023. Volume 8. № 3, pp. 165 – 170.

Метою статті є розроблення механізму забезпечення економічної безпеки підприємств під час реалізації інвестиційних проєктів. Дотримання економічної стабільності підприємства містить визначення відповідного рівня безпеки у всіх сферах його життєдіяльності, а реалізація інвестиційних проєктів здатна не лише акумулювати, залучати й ефективно використовувати інвестиційні ресурси, а й гарантувати відповідний рівень конкурентоспроможності. Актуальність досліджуваної проблеми зумовлена важливою проблемою економічної безпеки підприємств у контексті реалізації інвестиційних проєктів. Розглянуто наукові підходи до трактування сутності економічної безпеки підприємства, на основі аналізу визначено її основні риси. Визначено, що економічна безпека підприємства – це стан, у якому підприємство може забезпечити стійкість своєї діяльності в умовах ризику та невизначеності. Встановлено, що економічна безпека суб'єкта господарювання є складною системою, яка включає певний набір внутрішніх характеристик, спрямованих на забезпечення ефективності використання корпоративних ресурсів за кожним напрямом діяльності. Досліджено цілі, складові, принципи та механізми управління економічною безпекою підприємства. Проаналізовано важливі аспекти механізму забезпечення економічної безпеки підприємств, зокрема вибір оптимальних інвестиційних проєктів, оцінку ризиків і контроль їхнього виконання. Розглянуто питання вибору джерел фінансування та оптимізації інвестиційного портфеля для забезпечення ефективності та безпеки інвестиційного процесу. Визначено роль управління ризиками, фінансового та стратегічного планування в забезпеченні ефективної інвестиційної діяльності підприємств. Запропоновано механізм забезпечення економічної безпеки під час реалізації інвестиційних проєктів, який включає в себе ефективний моніторинг фінансових показників, удосконалення рішень щодо відбору проєктів, інноваційні методи фінансування, а також посилення контролю за ризиками та їх управлінням. Нові підходи в розробленні механізму дозволяють підприємствам підвищити ефективність інвестиційних проєктів і забезпечити стійкість фінансово-господарської діяльності.

Ключові слова: економічна безпека, підприємство, інвестиційний проєкт, суб'єкти господарювання, система економічної безпеки, механізм, структура системи економічної безпеки.

The purpose of the article is to develop a mechanism for ensuring the economic security of enterprises during the implementation of investment projects. Maintaining the economic stability of the enterprise includes determining the appropriate level of security in all spheres of its life activity, and the implementation of investment projects is able not only to accumulate, attract, and effectively use investment resources but also to guarantee the appropriate level of competitiveness. The relevance of the investigated problem is determined by the critical problem of the economic security of enterprises in the context of the implementation of investment projects. Scientific approaches to the interpretation of the essence of economic security of the enterprise are considered, and its main features are determined based on the analysis. It was determined that the economic security of the enterprise is a state in which the enterprise can ensure the stability of its activities in conditions of risk and uncertainty. It has been established that the economic security of a business entity is a complex system that includes a particular set of internal characteristics aimed at ensuring the efficiency of the use of corporate resources in each area of activity. The goals, components, principles, and mechanisms of managing the economic security of the enterprise have been studied. Essential aspects of the mechanism for ensuring the economic security of enterprises are analyzed the selection of optimal investment projects, risk assessment, and monitoring of their implementation. The issue of choosing funding sources and optimizing the investment portfolio to ensure the efficiency and safety of the investment process was considered. The role of risk management financial and strategic planning in ensuring effective investment activity of enterprises is determined. A mechanism for ensuring economic security during the implementation of investment projects is proposed, which includes effective monitoring of financial indicators, improvement of project selection decisions, innovative methods of financing, and strengthening control over risks and their management. New approaches in the development of the mechanism allow enterprises to increase the efficiency of investment projects and ensure the stability of financial and economic activity.

Keywords: economic security, enterprise, investment project, economic entities, system of economic security, mechanism, structure of the system of economic security.

Вступ

Економічна безпека є однією з важливих передумов стабільного функціонування підприємств в сучасних умовах глобалізації та ринкових трансформацій. Для забезпечення конкурентоспроможності на ринку підприємствам важливо активно інвестувати в розвиток і модернізацію своєї діяльності, оскільки інвестиції є важливим чинником розвитку підприємства, але вони також несуть певні ризики, які можуть загрожувати економічній безпеці суб'єктів господарювання, включаючи ризики в економічній сфері, змінність ринкових умов господарювання, нестабільність політичного середовища, інфляція тощо. До цього долучаються й внутрішні чинники, такі як недостатні фінансові ресурси, неефективність управління та стратегічного планування.

Забезпечення економічної безпеки підприємства вимагає розроблення системи оцінювання та управління ризиками, залучення інвестиційних ресурсів, а також створення механізмів моніторингу та контролю за виконанням проекту. Важливою проблемою за цих умов є збалансована стратегія, яка б дозволила досягти більшого ефекту від інвестицій, мінімізуючи ризики. Для вирішення цієї проблеми необхідно розробити ефективні інструменти управління ризиками, підвищити фінансову стійкість підприємства, розвивати партнерські відносини з інвесторами та залучати компетентних фахівців, а також мати оптимальну систему моніторингу та звітності для оперативного реагування на зміни ринкового середовища. Саме тому актуальним стає питання формування ефективного механізму забезпечення економічної безпеки підприємств під час реалізації інвестиційних проектів.

Проблематикою забезпечення економічної безпеки підприємств, а також управління інвестиційними проектами займалися такі вітчизняні вчені, як В. Ткач [1], М. Єрмошенко [2], С. Ілляшенко [3], Ю. Барташевська [4], Г. Лещук [5], Б. Дуб [6], А. Марина [7], Ю. Швець [8], В. Федоренко [9], Т. Полозова [10], П. Фісуненко [11] та інші. Однак, попри наявність значної кількості досліджень у даному напрямі, потребує подальшого наукового пошуку саме проблема формування механізму забезпечення економічної безпеки підприємств під час реалізації інвестиційних проектів.

Формулювання цілей статті

Розроблення механізму забезпечення економічної безпеки підприємств під час реалізації інвестиційних проектів.

Виклад основного матеріалу дослідження

Економічна безпека підприємства є важливою економічною складовою стійкості системи та основою забезпечення успішності та розвитку виробництва, оскільки підприємство має бути здатним впоратися з внутрішніми та зовнішніми загрозами, які можуть виникнути під час здійснення фінансово-господарської діяльності.

Економічна безпека підприємства є складною економічною категорією, на яку має вплив велика кількість соціально-економічних, історичних, політичних, культурних, технологічних та інших чинників, а отже і вимагає застосування в процесі оцінювання її рівня широкого діапазону інколи різнохарактерних показників. З другого боку, економічна безпека підприємства характеризує рівень його життєздатності, разом з можливістю належного функціонування не лише сьогодні, а й протягом тривалого періоду в майбутньому, що також передбачає необхідність градації рівня загроз. Ще більш важливим є наявність обґрунтованого критичного порогового значення, при перевищенні якого можна зробити висновок, що за досліджуваним індикатором система економічної безпеки підприємства перебуває у належному стані [1, с. 30].

На думку М. Єрмошенка, економічна безпека характеризується збалансованістю і стійкістю до негативного впливу внутрішніх і зовнішніх загроз, здатністю забезпечувати на основі реалізації національних економічних інтересів сталий і ефективний розвиток вітчизняної економіки і соціальної сфери [2, с. 29].

С. Ілляшенко зазначає, що економічна безпека підприємства – це стан ефективного використання його ресурсів і існуючих ринкових можливостей, що дозволяють передбачити внутрішні та зовнішні загрози, і який забезпечує його тривале виживання та сталий розвиток на ринку відповідно до обраної місії та прийнятої мотивації діяльності [3, с. 259].

На думку Ю. Барташевської, під економічною безпекою підприємства розуміється комплекс заходів, реалізація яких дає змогу забезпечувати економічну стабільність підприємства та його розвиток за невизначеності внутрішнього і зовнішнього середовища та ризику інвестиційної діяльності [4].

Таким чином, доцільно вважати, що узагальнено дефініція поняття «економічна безпека» трактується:

по-перше, через характеристику стану системи, а саме – стійкість, стабільність тощо;

по-друге, через здатність протидіяти внутрішнім і зовнішнім загрозам;
 по-третє, через можливість повноцінної реалізації всіх функцій суб'єкта господарювання;
 по-четверте, через повноцінне забезпечення усіма необхідними ресурсами та їх використанням у виробничо-господарській діяльності [5].

Отже, економічна безпека підприємства може бути визначена як стан, у якому підприємство може забезпечити стійкість своєї діяльності в умовах ризику та невизначеності. Це означає, що підприємство має бути здатним вчасно реагувати на зміни ринку, законодавства та в умовах кризових явищ. Економічна безпека включає в себе заходи, спрямовані на зменшення ризику банкрутства, забезпечення прибутковості та збереження репутації підприємства, що вимагає впровадження ефективних механізмів і стратегій.

У складі економічної безпеки виділяють кілька функціональних складових підприємства [4]:

- 1) фінансова, що є однією з найголовніших складових, яка відображає спроможність пристосовуватись до мінливого та невизначеного зовнішнього середовища;
- 2) кадрова, яку часто поєднують з інтелектуальною, – збереження та розвиток інтелектуального потенціалу підприємства, ефективне планування та управління персоналом;
- 3) техніко-технологічна, яка визначає відповідність технологій підприємства стандартам і потенціал для їх розвитку;
- 4) інформаційна, що визначає ефективність інформаційно-аналітичного забезпечення господарської діяльності підприємства;
- 5) екологічна, яка стосується дотримання підприємством усіх чинних вимог законодавства щодо норм впливу на довкілля, ступеня забезпечення екологічного контролю;
- 6) силова, що визначає фізичну безпеку працівників підприємства, ступінь збереження майна від негативного впливу та захищеність інформаційних ресурсів підприємства;
- 7) політико-правова, яка стосується формування правового забезпечення діяльності підприємства, можливості його адаптації до змін в законодавстві.

Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства спрямований на оптимізацію витрат, підвищення конкурентоспроможності, здатність впоратися з економічними викликами та включає в себе комплекс заходів, спрямованих на зниження ризиків і забезпечення стабільності та стійкості бізнесу викликам на ринку. До основних заходів належать управління фінансами, диверсифікацію та управління ресурсами, стратегічне планування та моніторинг ринкових умов, а також ризик-менеджмент.

Структурна модель механізму забезпечення економічної безпеки підприємства наведена на рис. 1.

Рис. 1. Структурна модель механізму забезпечення економічної безпеки підприємства [6]

зовнішніх джерел, тому важливо забезпечити баланс між фінансовими можливостями та потребами проєктів, щоб уникнути дефіциту фінансування.

Підсистема важелів забезпечення економічної безпеки підприємства включає такі форми впливу на процес прийняття і реалізацію управлінських рішень у сфері економічної безпеки, як:

Досліджуючи механізм забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання, у роботі [7] зазначено такі функції: аналітична; прогностична; інформаційна; попереджувальна; захисна; регулювання; контрольна; стимулювання; практична; забезпечувальна.

Забезпечення економічної безпеки включає в себе фінансовий аспект, оскільки підприємства повинні мати достатньо фінансових ресурсів для реалізації інвестиційних проєктів. Це може включати в себе внутрішні джерела фінансування, такі як прибуток і резерви, або зовнішні джерела, такі як кредити та інвестиції із

прибуток (наприклад, прибуток можна розподіляти на подальше фінансування заходів зі зміцнення системи економічної безпеки підприємства), амортизаційні відрахування (вони впливають на техніко-технологічну безпеку), ціна товару, знижки (вплив на покупців, допомагають залучити додаткових клієнтів); інвестиції (вплив на саме підприємство); дивіденди (вплив на інвесторів, фінансову безпеку та репутацію підприємства); синергізм (цей ефект впливає загалом на всю систему управління); заробітна плата, премії (вплив на працівників, мотивація працювати ефективно, не вдаватись до розкрадань, продажу конфіденційної інформації тощо); пені, штрафи (вплив на контрагентів) [6].

Важливим аспектами забезпечення економічної безпеки також є інновації та постійний розвиток, які сприяють підвищенню конкурентоспроможності підприємства на ринку та сталому зростанню доходів. Підприємства мають інвестувати в дослідження та розроблення нової продукції та послуг, а також у підвищення кваліфікації свого персоналу.

Інвестиційні проекти – це складний процес, який включає в себе вкладення капіталу для досягнення певних цілей і очікуваних результатів. Підприємства можуть вкладати кошти в нові технології, обладнання, розширення виробництва або інші сфери шляхом збільшення прибутку, залучення ресурсів тощо.

Інвестиційний проект – це взаємопов'язана система, яка складається із сукупності взаємозалежних заходів, які виконуються проектною командою за умови обмеженості ресурсів, часу виконання проекту, негативного впливу чинників інвестиційного ринку на реалізацію проекту та спрямовані на досягнення поставлених цілей у короткостроковій перспективі [8].

Глобальна конкуренція та кризові явища в економіці вимагають вивчення механізмів забезпечення економічної безпеки з метою зменшення ризиків і максимізації ефективності інвестиційних проектів.

Розроблення та реалізація інвестиційного проекту на підприємствах займає значний проміжок часу, починаючи від розроблення ідеї і закінчуючи її впровадженням і складається з трьох етапів: - передінвестиційного; - інвестиційного; - експлуатаційного [9, с. 231] (рис. 2).

Рис. 2. Етапи реалізації інвестиційного проекту [9, с. 231]

Враховуючи напрацювання вчених, а також поставлену мету, серед функцій забезпечення економічної безпеки підприємства доцільно зазначити такі:

1. Інформаційна. На нашу думку, має включати дії за двома напрямками: моніторинг зовнішнього і внутрішнього середовища з метою створення переліку факторів, що можуть вплинути на підприємство в довгостроковій і короткостроковій перспективі; моніторинг факторів і загроз та їх ранжування за ймовірністю настання, за рівнем впливу на підприємство, за можливістю впливу на них чи нейтралізації.

2. Ідентифікація. Кількісне і якісне оцінювання загроз, їх врахування за напрямками діяльності підприємства, структурними підрозділами, суб'єктами.

3. Превентивна. Наукове прогнозування стану зовнішнього і внутрішнього середовища, формування переліку «симптомів» зовнішнього і внутрішнього середовища, які свідчать про можливість виникнення загроз. Визначення тенденцій і закономірностей.

4. Захисна. Також має включати два напрями: безпосередньо розроблення заходів щодо уникнення, нейтралізації та ліквідації наслідків загроз; розроблення стратегії і тактики забезпечення економічної безпеки підприємства.

5. Оцінювання результативності і ефективності. Оцінювання відповідності заходів забезпечення економічної безпеки цілям підприємства, порівняння отриманих результатів і витрат на забезпечення економічної безпеки. За ISO 9000:2007 результативність (effectiveness) –

Також необхідно враховувати, що реалізація інвестиційних проектів супроводжується високими ризиками, основними серед яких є: фінансові, технічні, ризики ринку та ризики, пов'язані зі змінами в законодавстві. Для забезпечення економічної безпеки підприємства необхідно їх детально оцінювати та управляти цими ризиками. Ретельне оцінювання ризиків інвестиційного проекту дозволяє підприємству мінімізувати можливі втрати [10].

ступінь реалізації запланованої діяльності і досягнення запланованих результатів, ефективність (efficiency) – співвідношення між досягнутим результатом і використаними ресурсами.

6. Забезпечувальна. Організування кадрового, фінансового, матеріального, технічного та інформаційного забезпечення розроблення та реалізації заходів [11].

Отже, механізм забезпечення економічної безпеки підприємства під час реалізації інвестиційних проєктів має включати в себе вибір правильних фінансових інструментів для збалансування ризиків і доходів, ефективний контроль і управління проєктом, також важливим аспектом є розвиток і навчання персоналу, наявність резервних планів і стратегій кризового управління.

Виходячи зі структурної моделі механізму забезпечення економічної безпеки підприємства з урахуванням особливостей реалізації інвестиційних проєктів необхідно впроваджувати такі основні елементи механізму забезпечення економічної безпеки:

1. Початок інвестиційного проєкту (визначення потреби в інвестиціях; вибір конкретного інвестиційного проєкту; формування інвестиційної стратегії).

2. Аналіз і оцінювання ризиків (ідентифікація можливих ризиків і загроз; оцінка та категоризація ризиків; розроблення стратегії мінімізації ризиків; страхування ризиків).

3. Фінансове забезпечення (визначення необхідного обсягу та джерел інвестування; пошук і залучення фінансових ресурсів (кредити, інвестори, акціонери тощо)).

4. Розроблення бізнес-плану (розроблення детального бізнес-плану інвестиційного проєкту; включення в бізнес-план інструментів забезпечення економічної безпеки).

5. Підготовка та реалізація проєкту (отримання дозволів, ліцензій; купівля обладнання та ресурсів; початок реалізації проєкту).

6. Моніторинг і контроль (постійний моніторинг ходу виконання проєкту; вчасне виявлення та вирішення проблем, контроль за витратами та результатами).

7. Оцінювання результатів (оцінювання фінансових результатів проєкту; порівняння результатів із запланованими показниками; аналіз і визначення впливу на економічну безпеку підприємства).

8. Коригування стратегії (врахування отриманих даних і досвіду для коригування інвестиційної стратегії; адаптація до змін на ринку та внутрішніх умов).

9. Висновки (оцінювання загальної ефективності інвестиційного проєкту; розроблення рекомендацій для майбутніх проєктів і забезпечення економічної безпеки).

10. Завершення проєкту (введення проєкту в експлуатацію; подяка команді та учасникам проєкту; внесення змін до стратегії та бізнес-плану майбутніх проєктів).

Висновки та перспективи подальших розвідок

Економічна безпека підприємств є невід'ємною частиною стабільної економічної системи країни. Під час реалізації інвестиційних проєктів ця безпека стає ще важливішою, оскільки більшість значних за обсягами інвестицій може призвести до зростання ризиків і нестабільності діяльності підприємства. Правильний підхід до цього питання допоможе підприємству досягти успіхів в реалізації інвестиційних проєктів і гарантувати економічну безпеку на довгострокову перспективу. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємств під час реалізації інвестиційних проєктів є складним і багатоетапним процесом, який вимагає комплексного підходу, що охоплює аналіз, управління ризиками, фінансове планування, моніторинг і оцінювання результатів, юридичні аспекти та розвиток людських ресурсів. Основними елементами ефективного механізму є: аналіз та оцінювання ризиків, диверсифікація, фінансова стійкість, ефективне управління проєктом, залучення фахівців, сприяння інноваціям. Усі ці аспекти допомагають знизити ризики та забезпечити стійкість підприємств під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників у довготривалій перспективі.

Література

1. Ткач В.О., Камушков О.С., Шевченко В.О. Фінансова безпека підприємства: організаційно-економічний механізм керування податковими зобов'язаннями підприємств: монографія. Запоріжжя: 2011. 168 с.
2. Єрмошенко М.М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення. Київ: КНТЕУ, 2001. 309 с.
3. Ілляшенко С.М. Управління знаннями в контексті забезпечення економічної безпеки підприємства. *Бізнес Інформ*. 2019. № 6. С. 258-265.
4. Барташевська Ю.М. Економічна безпека підприємства: фактори впливу та шляхи забезпечення. *Економіка і суспільство*. 2016. Випуск 7. С. 189-194.
5. Лещук Г.В. Економічна безпека підприємства: інвестиційний вимір. *Економічний аналіз*. 2014. Том 15. № 3. С. 64-71.

6. Дуб Б.С. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства: сутність, структура, значення. *Формування ефективної моделі розвитку підприємства в умовах ринкової економіки: тези IV Міжнар. науково-практ. конференції* (24-25 лист. 2016 р.), Житомир: ЖДТУ. 2016. С. 63-65.
7. Марина А.С., Єланська Н.О., Петренко М.А. Механізм забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск 19. С. 495-500.
8. Швець Ю.О., Капшук А.С. Особливості реалізації інвестиційних проектів на промислових підприємствах за умов змінності факторів оточуючого середовища. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 1. С. 63-67.
9. Федоренка В.Г. Основи інвестиційно-інноваційної діяльності: навч. посіб. Київ: Алер. 2004. 431 с.
10. Polozova T., Cherkashina M., Shapoval O., Romanchik T., Alzoubi Laith Abdel Karim Mohammad. Assessment of risks in conditions of provision of security of economic activities of organizations. *Journal of security and sustainability issues*. 2019. № 8 (4). С. 705-714. URL: <https://journals.lka.lt/journal/jssi/article/1017/info>.
11. Фісуненко П.А. Забезпечення економічної безпеки підприємства: сутність, принципи, функції, методи, засоби. *Економічний простір*. 2019. № 152. С. 176-203.

References

1. Tkach, V.O., Kamushkov, O.S., Shevchenko, V.O. (2011). *Finansova bezpeka pidpriemstva: orhanizatsijno-ekonomichnyj mekhanizm keruvannia podatkovymu zobov'iazanniamy pidpriemstv*. [Financial security of the enterprise: an organizational and economic mechanism for managing tax liabilities of enterprises]. Zaporizhzhia. Ukraine.
2. Yermoshenko, M.M. (2001). *Finansova bezpeka derzhavy: natsional'ni interesy, real'ni zahrozy, stratehiia zabezpechennia*. [Financial security of the state: national interests, real threats, security strategy]. KNTEU. Kyiv. Ukraine.
3. Illiashenko, S.M. (2019). «Knowledge management in the context of ensuring the economic security of the enterprise». *Biznes Inform*. № 6. pp. 258-265.
4. Bartashevs'ka, Yu.M. (2016). «Economic security of the enterprise: influencing factors and ways of ensuring». *Ekonomika i suspil'stvo*. Issue 7. pp. 189-194.
5. Leschuk, H.V. (2014). «Economic security of the enterprise: investment dimension». *Ekonomichnyj analiz*. vol.15. № 3. pp. 64-71.
6. Dub, B.S. (2016). «The mechanism for ensuring the economic security of the enterprise: essence, structure, meaning». *Formuvannia efektyvnoi modeli rozvytku pidpriemstva v umovakh rynkovoї ekonomiky*. [Mechanism zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva: sutnist', struktura, znachennia]. Proceeding of the Materials of the IV International scientific and practical conference (November 24-25, 2016), Zhytomyr: ZHTU. 2016. P. 63-65.
7. Maryna, A.S., Yelans'ka, N.O., Petrenko, M.A. (2018). «The mechanism for ensuring the economic security of economic entities». *Ekonomika i suspil'stvo*. Issue 19. pp. 495-500.
8. Shvets', Yu.O., Kapshuk, A.S. (2017). «Peculiarities of implementation of investment projects at industrial enterprises under the conditions of variability of environmental factors». *Investytsii: praktyka ta dosvid*. № 1. pp. 63-67.
9. Fedorenka, V.H. (2004). *Osnovy investytsijno-innovatsinoї diial'nosti*. [Basics of investment and innovation activities]. Aler. Kyiv. Ukraine.
10. Polozova, T., Cherkashina, M., Shapoval, O., Romanchik, T., Alzoubi Laith Abdel Karim Mohammad. (2019). «Assessment of risks in conditions of provision of security of economic activities of organizations». *Journal of security and sustainability issues*. № 8 (4). С. 705-714. Available at: <https://journals.lka.lt/journal/jssi/article/1017/info>.
11. Fisunenka, P.A. (2019). «Ensuring economic security of the enterprise: essence, principles, functions, methods, means». *Ekonomichnyj prostir*. № 152. pp. 176-203.

Стаття надійшла до редакції 18.07.2023 р.